

Opgave 2 Wat als we de democratie afschaffen?

8 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met het voorbeeld van het verzet tegen een autoritaire overheid dat moed als deugd volgens Aristoteles de juiste karakterhouding is te midden van de extremen lafheid en overmoed.

voorbeeld van een goed antwoord:

De deugd moed is volgens Aristoteles het juiste midden tussen lafheid en overmoed. Een laffe houding zou er bijvoorbeeld toe leiden dat je klakkeloos gehoorzaamt aan een autoritaire overheid en je je dus helemaal niet verzet. Overmoed of roekeloosheid is het andere uiterste en is onvoorzichtig en gevaarlijk.

9 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met het verband tussen Mills mensbeeld en het ontplooiingsliberalisme dat mensen zichzelf moeten ontwikkelen tot autonome individuen / individuen wiens begeerten en verlangens uit henzelf komen / individuen met een sterk karakter, die de moed hebben om in verzet te komen tegen wie/wat hun autonomie ondermijnt 1
- een uitleg dat Mill vanuit de utilistische ethiek voorstander is van politieke betrokkenheid: dit bevordert creativiteit / betrokkenheid bij de samenleving / algemeen welzijn en leidt zo tot het grootste geluk voor zo veel mogelijk mensen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens het ontplooiingsliberalisme dat kenmerkend is voor Mills mensbeeld moet je je ontwikkelen tot een autonoom, zelfstandig denkend mens. Dat wil zeggen iemand wiens begeerten en verlangens uit hemzelf komen, iemand met een sterk karakter, en dus ook iemand die moedig is en niet vanzelf meedrijft met wat een autoritaire overheid van je verlangt. Mill zou juist pleiten voor een moedige houding en voor in verzet komen tegen wie jouw autonomie ondermijnt. 1
- Het doel van het utilisme is het grootste geluk voor zoveel mogelijk mensen. Democratie stimuleert volgens Mill de betrokkenheid en de creativiteit van burgers en garandeert zo dat grootste geluk voor zo veel mogelijk mensen. 1

Vraag	Antwoord	Scores

10 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met het voorbeeld van de graanhandelaar dat woorden volgens Mill te gevaarlijk worden als ze aanzetten tot geweld 1
- een uitleg dat woorden volgens Parekh om een andere reden gevaarlijk worden, omdat belediging sociale en politieke uitsluiting van gemeenschappen en individuen inhoudt 1
- een argumentatie met een afweging van de opvattingen van Mill en Parekh wanneer woorden te gevaarlijk worden 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Mill moeten meningen die onmiddellijk zullen overgaan in geweld verboden worden. In zijn voorbeeld van de graanhandelaar mag je de mening dat graanhandelaren de armen uithongeren, of dat persoonlijk eigendom diefstal is, wel verspreiden via de pers. Maar deze meningen mogen worden bestraft als ze worden geuit tegen een opgewonden menigte voor het huis van een graanhandelaar. 1
- Volgens Parekh moet er een verbod komen op groepsbelediging. Sommige individuen en groepen hebben meer macht dan anderen. De machtspositie van een groep bepaalt waar vrijheid van meningsuiting eindigt. Belediging moet worden tegengegaan, omdat die schade toebrengt en sociale en politieke uitsluiting van gemeenschappen en individuen inhoudt. Overduidelijk racistische stereotyperingen zijn heel moeilijk op te vatten als pogingen tot debat en eerlijke kritiek. En bepaalde gemeenschappen zijn extra kwetsbaar voor laster. 1
- Ik ben het eens met Mill dat je de vrijheid van meningsuiting alleen zou moeten inperken als die onmiddellijk aanzet tot geweld. Woorden kunnen gevaarlijk zijn, bijvoorbeeld als die leiden tot de bestorming van het Capitool, omdat Trump tweet dat hij de verkiezingen gewonnen heeft zonder dat daar enig bewijs voor is. Maar dat belediging van groepen mensen meteen tot politieke uitsluiting zou leiden, gaat mij te ver. Mensen kunnen zich verenigen en zich verzetten tegen de beledigingen en ervoor zorgen dat de machtspositie van Trump verloren gaat door er voor te zorgen dat hij de verkiezingen niet meer wint. Vrijheid van meningsuiting is een te groot maatschappelijk goed om in te perken op het moment dat mensen zich beschadigd voelen door beledigingen. 1

of

Vraag	Antwoord	Scores

- Ik ben het met Parekh eens dat belediging leidt tot sociale en politieke uitsluiting van gemeenschappen en individuen. Mill heeft gelijk dat aanzetten tot geweld altijd gevaarlijk is, maar woorden zijn al eerder gevaarlijk. Zeker onder een autoritair bewind moet de machtspositie van een groep worden meegewogen om te bepalen of woorden gevaarlijk zijn. Sommige individuen en groepen hebben immers meer macht dan anderen. De racistische en seksistische beledigingen van Trump op sociale media leidden tot schade aan grote groepen mensen. 1

11 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van wat Mills reden voor volledige vrijheid van meningsuiting 'feilbaarheid van de mens' inhoudt 1
- een weergave van wat Mills reden voor volledige vrijheid van meningsuiting 'mogelijke elementen van waarheid' inhoudt 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Je vergissen in de immoraliteit of onwaarheid van een mening is mogelijk. Volledige vrijheid van meningsuiting is volgens Mill de enige waarborg dat we het bij het juiste eind kunnen hebben en op de waarheid van onze opvattingen kunnen vertrouwen en daarnaar kunnen handelen. 1
- Een onjuiste en onderdrukte opvatting kan toch een element van waarheid bevatten. Zo verbetert de vrijheid van meningsuiting de opvattingen van een samenleving, omdat de gangbare opvattingen worden aangevuld. 1

Vraag	Antwoord	Scores

12 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van wat het feit van redelijk pluralisme inhoudt: redelijke mensen komen in vrije omstandigheden tot verschillende inzichten over hoe te leven 1
- een weergave van wat het onderscheid tussen basisstructuur en vrijwillige verbanden inhoudt: aan de gedeelde afspraken van de basisstructuur van een samenleving is iedereen gebonden, terwijl de regels van de verbanden die je vrijwillig kiest anders mogen zijn 1
- een argumentatie met deze twee opvattingen of universele waarden kunnen bestaan 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Er zijn pluralistische staten waarin de inwoners en politici begrijpen dat verschillende, onverenigbare manieren van leven toch redelijk zijn. Er is sprake van 'een feit van redelijk pluralisme': mensen erkennen dat redelijke, gewetensvolle mensen in vrije omstandigheden tot andere inzichten komen over wat waardevol is in het leven en hoe te leven. Dit is volgens Rawls een grondtrek van de democratie. 1
- De basisstructuur van een samenleving bestaat uit politieke instituties, het juridisch systeem, economie en familie voor zover het de opvoeding van kinderen tot nieuwe burgers betreft. Mensen komen elkaar in die basisstructuur noodzakelijkerwijs tegen en er moeten dus gedeelde afspraken bestaan. De basisstructuur heeft sterke invloed op de levens van burgers, omdat ze deze basisstructuur niet kunnen verlaten. Voor vrijwillige verbanden kies je zelf, zoals een sportclub, politieke partij of kerk. Deze vrijwillige verbanden mogen hun eigen regels stellen. Als je het met die regels oneens bent, kun je het verband verlaten. 1
- In de bredere cultuur kunnen volgens Rawls, overeenkomstig het feit van redelijk pluralisme, allerlei waarden, normen en meningen naar voren gebracht worden. Toch moet in het publieke domein volgens Rawls uitgegaan worden van een publieke rede en een gedeelde opvatting van rechtvaardigheid. Ondanks hun verschillende opvattingen over het goede leven komen mensen zo uiteindelijk toch tot redelijke overeenstemming over wat rechtvaardig is. Ik denk dat je deze gedeelde opvatting van rechtvaardigheid daarom kan opvatten als universele waarde. 1

of

Vraag	Antwoord	Scores

- Het feit van redelijk pluralisme maakt op zichzelf al dat er geen universele opvatting van rechtvaardigheid bestaat en er dus geen overeenstemming over universele waarden kan zijn. Mensen kunnen allerlei vrijwillige verbanden aangaan. De waarden die je hebt, die altijd verbonden zijn met jouw opvattingen over het goede leven, kunnen radicaal verschillen van die van anderen. Je zou kunnen beargumenteren dat er een gedeelde opvatting van rechtvaardigheid in het publieke domein is, omdat elke opvatting vertaald moet kunnen worden in publieke redenen. Maar, dan is dat nog altijd het publieke domein van één samenleving en gelden die waarden nog niet overal ter wereld.

1

13 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met tekst 3 van een van Schumpeters redenen voor zijn opvatting dat participatie van gewone burgers niet veel oplevert: gewone burgers zijn niet rationeel genoeg om verstandige politieke keuzes te maken / laten zich leiden door slogans (invloed van het onderbewuste) / zijn te weinig geïnteresseerd en hebben geen kennis (afstand tot politieke besluiten)
- een argumentatie of tekst 4 een oplossing biedt voor het probleem dat Schumpeter heeft met gewone burgers

1

1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Schumpeter maken gewone mensen geen verstandige politieke keuzes. Volgens tekst 3 hebben gewone mensen niet de kennis om weloverwogen keuzes te maken die leiden tot het kiezen van de juiste leiders.
- Hoewel tekst 4 fictief is en uitgaat van mogelijkheden die er nu nog niet zijn, zou deze situatie het probleem van Schumpeter wel oplossen. Het blijkt immers mogelijk om via een burgerforum dat representatief is voor de hele bevolking goed geïnformeerde politieke beslissingen te nemen. Een burgerforum stelt gewone burgers dus in staat om wel rationele beslissingen te nemen.

1

1

of

- Zelfs als tekst 4 werkelijkheid zou worden, dan is dat geen oplossing voor Schumpeters probleem met burgerparticipatie. Hij heeft het immers over gewone burgers, met grote afstand tot de politiek en met weinig politieke invloed. De burgers in tekst 4 laten zich juist informeren door experts, hebben heel veel politieke invloed en worden geselecteerd via een wetenschappelijk algoritme. Daarom kunnen ze rationele besluiten nemen. Maar gewone burgers kunnen dit niet, dus dat probleem van Schumpeter blijft bestaan.

1

Vraag	Antwoord	Scores

14 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Mills opvatting over ongelijk stemrecht: het verschil in de kwaliteit van de bijdrage van mensen aan het politieke proces rechtvaardigt ongelijk stemrecht 1
- een argumentatie over het politieke model van het puntenstelsel met de genoemde opvatting van Mill 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Mill is er verschil in de kwaliteit van de bijdrage van mensen aan het politieke proces. Sommige mensen zijn intelligenter of verstandiger dan anderen. Daarom moet er een representatieve democratie zijn en ongelijk stemrecht tussen mensen met weinig en mensen met veel scholing. Gelijk stemrecht is in principe fout, want het geeft geleerden en onwetenden gelijk recht en heeft een slechte invloed op de mentale ontwikkeling van burgers. Bepaalde mensen, zoals afgestudeerden van universiteiten, kunnen daarom meerdere stemmen hebben om tegenwicht te bieden aan de macht van de talrijkere groep minder goed opgeleiden. 1
- Ik ben het eens met Mill dat gelijk stemrecht in principe fout is, omdat je daarmee elke mening als gelijkwaardig beschouwt. Als je deze redenering van Mill volgt, zou je kunnen zeggen dat iemand die zijn middelbare school niet heeft afgemaakt, veel minder weet van hoe democratie werkt dan iemand die dat wel heeft gedaan. En iemand die een burgerschapsexamen heeft afgelegd, weet er nóg veel meer van. Omdat het ondoenlijk is om verkiezingen niet alleen kwantitatief te benaderen via het tellen van stemmen, maar ook kwalitatief door weging van de kwaliteit van de argumenten die iemand aanlevert voor de politieke keuze die die persoon maakt, is het goed om dan maar een verschillend kwantitatief gewicht te hangen aan de stemmen die worden uitgebracht. 1

of

- Ik ben het niet eens met Mill. Een democratische samenleving moet een thuis zijn voor alle burgers van die samenleving. Voor de grondwet zijn alle burgers gelijk. Door de politieke opvattingen van burgers verschillend te beoordelen op basis van het opleidingsniveau, creëer je ongelijkheid tussen burgers en daarmee spanningen en polarisatie in de samenleving. Daardoor zullen veel mensen zich niet gehoord voelen en hun samenleving niet als thuis ervaren. Ik vind ongelijk stemrecht in principe fout en kan het dus niet eens zijn met de invoering van een puntenstelsel. 1

Vraag	Antwoord	Scores

15 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat deze staatsvorm (oligarchie) volgens Plato vervalt tot democratie: oligarchen dienen niet het landsbelang maar de begeerte naar rijkdom en vrijheid, wat leidt tot revolutie van de armen 1
- een uitleg dat een democratie volgens Plato vervalt tot tirannie: door de verslaving aan vrijheid verliezen mensen hun rationaliteit en kan een tirannieke heerser de macht grijpen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Een samenleving gerund als een bedrijf door een rijke zakelijke elite die besluiten neemt, heet bij Plato een oligarchie. Deze staatsvorm vervalt tot een democratie, omdat de oligarchen niet het landsbelang maar hun eigen belangen dienen. De begeerte naar rijkdom en vrijheid leidt tot een revolutie van de armen, waardoor de politieke macht komt te liggen bij mogelijk onverstandige mensen uit het volk die zijn gericht op eindeloos vergroten van vrijheid: de democratie. 1
- De democratie vervalt volgens Plato tot tirannie, omdat in een democratie de begeerte naar vrijheid mensen tot slaaf van hun onderbuikgevoelens maakt. Door het onverzadigbare verlangen naar vrijheid worden alle andere zaken dan vrijheid verwaarloosd, wat de roep om een dictatuur in de hand werkt. 1